

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28
00023 Valtioneuvosto

Viite: VM100:00/2018
VM/1336/03.01.00/2018

Lapuan kaupungin lausunto / luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Lapuan kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kuntarakennelain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kuntarakennelakiin säännökset harkinnanvaraisesta yhdistymisavustuksesta. Avustusta myönnettäisiin uudelle kunnalle, mikäli kuntien yhdistymisessä olisi mukana vaikeassa taloudellisessa asemassa oleva kunta. Avustuksen määrä olisi valtioneuvoston harkinnassa ja se olisi sidoksissa vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan uudelle kunnalle aiheuttamiin taloudellisiin vastuisiin. Avustus tulisi käyttää uuden kunnan talouden vahvistamiseen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2019 alusta.

Valtioneuvosto käynnisti vuonna 2006 kunta- ja palvelurakennemuutoksen, jonka tarkoituksena oli eheän kuntarakenteen muodostaminen, kunta- ja palvelujen tuottaminen taloudellisesti ja kuntien vastuulla olevien palvelujen tuottaminen riittävän vahvoina yksiköinä sekä rakenteellisesti että taloudellisesti. Uudistuksen pohjalta annettiin laki kunta- ja palvelurakennemuutuksesta (169/2007), joka velvoitti mm. Seinäjoen kaupungin laatimaan yhdessä Ilmajoen, Lapuan, Nurmon ja Ylistaron kanssa suunnitelma maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteen sovittamisesta sekä palvelujen käytöstä yli kuntarajojen.

Veloitteen jälkeen Lapuan kaupunki ei ole ollut mukana kuntarakenneselvityksissä, mikä on kuvastanut kunnan tahtoa pysyä itsellisinä kuntana ilman liitoksia. Lapuan kaupunki on kuitenkin hakenut uudenlaisia yhteistyömuotoja Etelä-Pohjanmaan kuntien kanssa. Kuntarakennelain (1698/2009) mukaisesti kuntarakenteen kehittämisen tavoitteena on elinvoimainen, alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne. Lapuan kaupunki katsoo, että lain tavoite voidaan saavuttaa myös muuten kuin kuntaliitosten kautta.

SIA

On myös huomattava, että kuntaliitosten hyödyistä ei ole yksiselitteistä näyttöä. Esimerkiksi Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen VATT:n loka-kuussa 2017 julkaistussa tutkimuksessa todettiin, että liitoskuntien menot kehittyivät liitoksen jälkeen kuuden vuoden aikana lähestulkoon samalla tavalla kuin menot sellaisissa vastaavissa kunnissa, jotka eivät tehneet liitosta. Kuntaliitosten seurauksena oli kuitenkin, että palveluverkko eriytyi sosiaali- ja terveydenhuoltoalojen työpaikkojen siirtyessä pienistä liitoskunnista suuriin.

Lapuan kaupunki pitää hyvänä, että valtioneuvosto kehittää vapaaehtoisuuteen perustuvia kannustinjärjestelmiä. Vaikka esityksen mukaan kunnalla on oikeus avustukseen objektiivisten edellytysten täytyttyä, Lapuan kaupunki pitää ongelmallisena, että avustuksen määrä jää epäselväksi ja ylipäänsä avustuksen saaminen perustuu siihen, että valtion talousarviossa on varattu tarkoitusta varten määrärahaa.

Lapuan kaupunki vastustaa sitä, että esityksen vaatima kymmenen miljoonan euron määräraha esitetään katettavaksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) mukaisesta valtionosuudesta. Vaikka esityksen tarkoituksena on tasapainottaa taloudellisissa vaikeuksissa olevien kuntien taloutta, Lapuan kaupunki pitää epäoikeudenmukaisena, että määrärahat katetaan toisten kuntien valtionosuuksista. Esityksen mukaan valtionosuuden vähennys asukasta kohden olisi hieman alle kaksi euroa. Lapuan kaupungille tämä tarkoittaa lähes 30 000 euron vähennystä valtionosuuteen, mikä vaatii vastaavan kokoisten säästöjen tekemistä kaupungin palveluihin.

Lapuan kaupunki pitää tärkeänä, että kannustinjärjestelmiä kehitettäessä kuntaliitosten lisäksi huomioon otetaan myös muut toimenpiteet kunnan talouden tervehdyttämiseksi ja palvelurakenteen kehittämiseksi.

Lapuaalla 13. päivänä elokuuta 2018

Lapuan kaupunginhallitus

Lasse Rajala
kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Satu Kankare
kaupunginjohtaja